

причина тут полягає не стільки в самій Конституції, скільки у менталітеті тих органів і посадових осіб, які покликані неухильно її дотримуватися й застосовувати.

Суспільно-політична криза кінця 2013 року підштовхнула Верховну Раду України до прийняття закону про конституційну реформу, який був затверджений постановою Верховної Ради України від 21 лютого 2014 року № 750-VII «Про текст Конституції України в редакції 28 червня 1996 року, із змінами і доповненнями, внесеними законами України від 8 грудня 2004 року № 2222-IV, від 1 лютого 2011 року № 2952-VI, від 19 вересня 2013 року № 586-VII».

Такі недосконалі конституційні зміни свідчать про нагальну потребу удосконалення Основного Закону України у зв'язку з інтенсивним розвитком суспільних відносин та об'єктивною потребою у забезпеченні реального правового регулювання відповідних сфер суспільних відносин. Насамперед від змісту Конституції України залежить розвиток законодавства України як в цілому так і в окремих сферах суспільних відносин (кримінальній, цивільній, господарській та інших). Крім того, кодекси, що регулюють суміжні сфери суспільних відносин повинні бути взаємоузгоджені, не містити правових колізій, а взаємодоповнюючим чином гармонійно регулювати певні суспільні відносини.

Отож, саме час сказати, що одне з основних завдань Конституції України, як джерела конституційного права, в тому, що вона встановлює норми яким повинні відповідати всі нормативно-правові акти. Завдяки їй відбувається загальне відтворення правової системи і системи державної влади, що дозволяє зберегти не просто внутрішню стабільність, а й ті визначальні властивості, які дозволяють характеризувати правову державу.

Список використаних джерел:

1. Погорілко В. Ф., «Роль і значення Конституції в українському право тверенні розбудові держави»; Вісн. НАН України, 2005, №12.
2. Скрипнюк. О. В., «Специфіка статусу конституції як основного закону України»; Юридична Україна, 2010, №8.
3. Законодавчий процес і парламентська законодавча процедура в Україні (проблеми якості, рекомендації щодо вдосконалення в контексті європейської практики): Монографія / О. В. Скрипнюк, М. О. Теплюк, О. І. Ющик. – К.: Атіка-Н, 2010. – 350 с.
4. Рішення Конституційного Суду України щодо відповідності Конституції України Закону України «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 року № 2222-IV (справа про додержання процедури внесення змін до Конституції України) від 30 вересня 2010 року: [http:// zakon 1. rada. gov .ua](http://zakon1.rada.gov.ua).

Корольчук В.В. - старший науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи НАВС, к.ю.н., старший науковий співробітник

ЩОДО ПРОТИДІЇ ЕКСТРЕМІЗМУ В УКРАЇНІ

На фоні суспільно-політичних процесів в Україні та різноманітних подій екстремізького характеру, які відбуваються на сході й інших українських регіонах та викликали серйозний резонанс, пов'язаний із застосуванням працівниками правоохоронних органів заходів фізичного впливу та спеціальних засобів до мітингувальників, набуває значної актуальності прийняття нормативно-правових актів щодо протидії екстремізму.

Проблема екстремізму, а саме поширення ідей, відмінних від усталених правових та інших норм соціальної поведінки, які ґрунтуються на соціальній, расовій, національній, етнічній, мовній чи релігійній нетерпимості, ворожнечі та ненависті, знеціненні людського життя або ж спрямовані на останнє, є проблемою усього світу. У пам'яті людства назавжди залишиться подія, яка трапилася в США, – терористичний акт 11 вересня 2001 року або 9/11. Тоді, в результаті злочинних дій терористів було зруйновано вежу Всесвітньо відомого торговельного центру в Нью-

Йорку, 2974 особи загинуло. У юридичній, політологічній та іншій літературі називають культурний, економічний, соціальний, релігійний, генетичний, політичний екстремізм.

Окремі події в Україні та світі демонструють високу загрозу для стабільного функціонування суспільства та держави. З кожним роком експерти, науковці, ЗМІ все більше наголошують на загрозі поширення в усьому світі мусульманського екстремізму, так званого «ваххабізму», який має на меті побудову держави, яка не визнає кордонів між мусульманськими країнами. Більшість осіб, які пропагують ваххабізм є вихідцями із ОАЕ, Африки, Туреччини, Афганістану.

Окремо потрібно зазначити, що соціальна мережа Інтернету стала не лише засобом для спілкування людей, а й високотехнологічним соціальним інструментом для здійснення екстремістської діяльності. На сьогодні соціальні мережі об'єднують екстремістські налаштованих осіб у злочинні групи, маніпулюють свідомістю людей, пропагують насилля, нетерпимість, ворожнечу.

Здійснення екстремістської діяльності не відповідає засадам демократично-правової держави та суперечить загальновизнаним принципам міжнародного права, міжнародним договорам, Конституції України та положенням законодавства України, загально усталеним правовим та іншим нормам соціальної поведінки.

Нині потрібно активізувати зусилля діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства, юридичних та фізичних осіб, щодо захисту основ конституційного устрою, прав та свобод людини і громадянина, забезпечення цілісності та національної безпеки держави, виявлення та ліквідації причин та умов, що сприяють проявам екстремізму, а також попередження, виявлення та зупинення екстремістської діяльності та ліквідації її наслідків.

Законодавство України потребує оновлення та подальшого постійного удосконалення, необхідно висловити пропозицію щодо оновлення положень Законів України, які регулюють дану сферу суспільного життя в Україні, але зважати, перш за все, на очікувані соціально-економічні, правові та інші наслідки застосування Законів після їх прийняття.

Розробляючи нормативно-правові акти, що регулюватимуть дану сферу необхідно визначити наступне:

4. визначити екстремізм, як – діяльність, яка є наслідком несприйняття правових норм чи інших правил поведінки (соціальних норм), але законодавцю, необхідно визначити саме порушення яких правових норм буде визначатися як екстремістська діяльність.

5. зрозуміле удосконалення вітчизняного законодавства, а саме використання певної системи понять «правила поведінки, правові норми, соціальні норми». Співвідношення цих понять передбачає необхідність визначення понятійного апарату, визначення видів та форм екстремістської діяльності, тощо.

6. при основних принципів протидії екстремізму передбачити пріоритетні заходи, спрямовані на попередження екстремістської діяльності; системність та комплексне використання політичних, інформаційно-пропагандистських, соціально-економічних, правових та інших заходів протидії екстремізму та ін. Визначити яку систему заходів пропонується використовувати.

Кримінальним законодавством вже передбачається відповідальність за протиправні дії, під якими розуміється поняття «екстремізм», а саме: ст. 109 Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади; ст. 161 Порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності або релігійних переконань; ст. 293 Групове порушення громадського порядку; ст. 294 Масові заворушення; ст. 295 Заклики до вчинення дій, що загрожують громадському порядку Кримінального кодексу України (далі – КК України).

На нашу думку, екстремістська діяльність посягає на громадську безпеку, тому місце доповнень та змін у розділі IX КК України «Злочини проти громадської безпеки», підтверджено тим що екстремістська діяльність загрожує громадському порядку та громадській безпеці.

Громадський порядок і громадська безпека – це два самостійних родових об'єкта, посягання на які передбачені різними розділами КК України. Тому, авторам законопроектів

потрібно «визначитись», яким саме суспільним відносинам спричиняється шкода: громадському порядку, громадській безпеці чи все ж таки основам національної безпеки. У будь-якому разі, яке рішення не було б прийняте, зміни має бути впроваджені.

Ст. 34 Конституції України гарантує право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань. Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір. Здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя.

Це право є однією з конституційних гарантій права громадянина на свободу свого світогляду і віросповідання, думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань, на використання і поширення інформації усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір, права на вільний розвиток своєї особистості тощо. Водночас, при здійсненні цих прав і свобод не повинно бути посягань на права і свободи, честь і гідність інших людей. За Конституцією України (Ст. 68) кожен зобов'язаний неухильно додержуватися Конституції та законів України.

Згідно з ч. 3 ст. 8 Конституції України норми Конституції України є нормами прямої дії. Вони застосовуються безпосередньо незалежно від того, чи прийнято на їх розвиток відповідні закони або інші нормативно-правові акти.

Підсумовуючи викладене, потрібно зазначити, що законодавство України підлягає більш комплексному удосконаленню, оскільки фрагментарні зміни, навряд чи якісно покращать рівень боротьби з правопорушеннями в Україні.

Коталейчук С.П. - професор кафедри теорії держави та права НАВС, к.ю.н., доцент

ПРАВО НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД В УКРАЇНІ: МІФ ЧИ РЕАЛЬНІСЬ

В умовах глибокої соціально-економічної та політичної кризи яка сьогодні впливає на всі сфери суспільного життя в Україні існує величезний розрив між декларативно закріпленими в законодавстві України правами людини і громадянина та реальною та ефективною можливістю їх захисту в судовому порядку.

Ціллю статті не є аналіз практики Європейського суду з прав людини, як останньої інстанції, оскільки різні аспекти діяльності цього суду були досліджені в працях відомих науковців, зокрема таких як П.М. Рабінович, В.Є. Мармазов, М.В. Буроменський, В.М.Денисов, В.І. Муравйов, В.К. Забігайло, Л.Г.Заблоцька, В.Г. Буткевич, С. Шевчук та ін., а спроба дати відповідь на питання в аспекті дтримання базового принципу права на справедливий та неупереджений суд: що змінить прийнятий ВРУ Закон № 192-VIII “Про забезпечення права на справедливий суд”?

Ключовим питанням для більшості суб'єктів права, які звертаються до суду є не просто процесуальна можливість подачі, наприклад в порядку позовного провадження, цивільного позову у відповідності до ст. 3 ЦПК України [1, с.4], а більш значуща можливість реально захистити своє порушене право в судах, будучи впевненим у справедливому, неупередженому розгляді та винесеному рішенні.

Право на справедливий суд і публічний розгляд справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, при визначенні цивільних прав і обов'язків особи чи при розгляді будь-якого кримінального обвинувачення, що пред'являється особі – це право особи, яке закріплене у ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [2].

Реалії сьогодення змушують шукати відповідь на питання - наскільки ж дієвим з точки зору українських реалій є механізм захисту порушеного права та можливість його